

Baggrundsnotat 0-6 årspolitik

I Danmark går de fleste børn i daginstitution. Vuggestuer og børnehaver har derfor et stort potentiale for at understøtte den tidlige udvikling af børnenes kompetencer og dermed sikre en bedre sammenhængende overgang fra dagtilbud til skole.

Folkeskolen skal mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater. Ved at arbejde struktureret med børns intellektuelle- og sociale udvikling styrker man især de udsatte børns handlekompeter, og hjælper derfor med til at løfte folkeskolens formål.

Det kunne tale for udvikling af nationale anbefalinger for skolestartsforløbet.

Pædagogikken i danske daginstitutioner har dybe rødder i den nordiske tradition som bygger på, at daginstitutionen skal have et hjemligt og hyggeligt miljø med et demokratisk hverdagsliv med fokus på den alsidige personlighedsudvikling med en udviklingspsykologisk forankring, samværet børnene imellem, samt pædagogens omsorg for barnet. Der er vægt på her-og-nu aktiviteter og det reform-pædagogiske begreb ”selvvirksomhed” med aktiviteter som: leg, praktisk-musisk og æstetisk virksomhed, ude-liv og natur mv.

I 2004 blev der indført pædagogiske læreplaner i daginstitutionerne. De pædagogiske læreplaner skal være med til at understøtte læringen for alle børn og bidrage til at gøre overgangen til skolen mere harmonisk.

Inden for småbørnspædagogikken møder man to pædagogiske traditioner

- En uddannelses- og læringsorienteret model med en klar politik vedrørende de pædagogiske mål, metoder og evaluering, med henblik på skoleparathed (curriculum orienteret), som man ser i fx Australien, Belgien, Frankrig, Italien, Holland, Portugal, UK og USA
- En socialpædagogisk model hvor omsorg og læring er integreret, og hvor pædagogikken ikke ensidigt orienterer sig mod skolen, men samtidigt ser livet i børnehaven som et rart sted at være og et mål i sig selv, som kendetegner pædagogikken i Danmark, Island, Finland, Norge og Sverige

Kilde: *OECDs review Starting Strong (2001, 2006)*

Hvad siger forskningen

Flere undersøgelser peger på, at der er positive effekter både på kort og lang sigt på børns kognitive- og sociale udvikling af at gå i dagtilbud af høj kvalitet. Fx klarer de børn, der har gået i dagtilbud af høj kvalitet sig bedre i skolen, både socialt og fagligt. Undersøgelserne viser, at børns adgang til et højkvalitetsdagtilbud generelt øger deres intelligens, motivation, læringsparathed og det langsigtede udbytte af undervisningen i skolen.

Senere i livet klarer børnene sig bedre med hensyn til uddannelse og arbejde end deres jævnaldrende, som ikke har haft tilbuddet om at gå i et højkvalitetsdagtilbud. Undersøgelserne peger desuden på, at børn der har gået i dagtilbud, udvikler et mere positivt syn på sig selv og egne fremtidsmuligheder, og at de ved skolestart har en større tiltro til egne evner til at lære noget nyt end børn, der ikke har gået i et højkvalitetsdagtilbud¹.

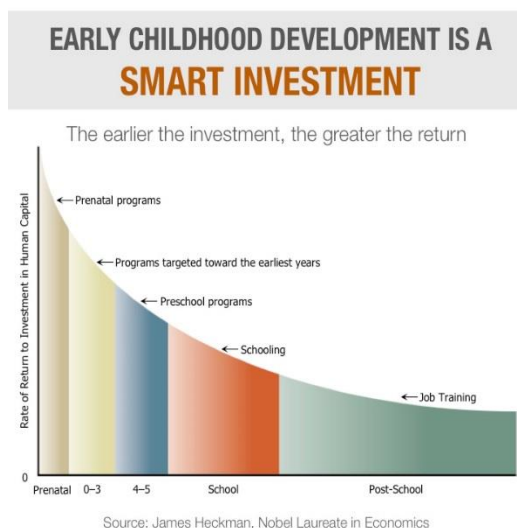
Ifølge EPPE projektet 2004² er der en sammenhæng mellem børns intellektuelle og sociale udvikling og følgende faktorer:

- Betydningen af uddannede pædagoger
- Aktiv og empatisk interaktion mellem pædagog og børn
- En pædagog der udfordrer og støtter, ”teaching”
- En praksis der balancerer intellektuel- og social udvikling
- Forældre der bakker op – ”home learning enviroment”,

hvilket leder hen til begrebet ”Educare” – en enhed af omsorg, opdragelse og undervisning med henblik på trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Den amerikanske økonomiprofessor og nobelprismodtager James Heckman har foretaget undersøgelser der viser, at økonomisk investering i de tidlige år er mere indbringende end investeringer senere i livet.

James Heckman er især blevet kendt for ”Heckmans kurve” der viser, at investering i børns tidlige læring giver det mest effektive afkast i forhold til først at investere, når barnet er kommet i skole. Så er det nærmest for sent at genoprette en socialt skæv livsbane³.

¹ Virkningsfulde tiltag i dagtilbud, Dansk Clearinghouse for KL, et review af reviews, 2013

² The Effective Provision of Preschool Education 2004, Sylva m.fl.

³ <https://www.mm.dk/nobelpristager-udsatte-boerns-skaebne-er-afgjort-1-klasse>

⁴ <http://heckmanequation.org/content/resource/heckman-curve>

I reviewet ”Virkningsfulde tiltag i dagtilbud”, Dansk Clearinghouse⁵, ser man en sammenhæng mellem barnets udvikling af sociale-, faglige- og personlige kompetencer og følgende tiltag:

- Pædagog/barn tilknytningen, nærheden til primærpædagogen
- Børns indbyrdes relationer, venskaber
- Læringsmiljøet: Didaktik, en læringsbaseret pædagogik, adgang til varierede materialer og ressourcer
- IKT som en del af en bevidst pædagogisk strategi
- Sprog: Dialogisk læsning, fonologisk opmærksomhed, tid til samtale
- Matematik og natur: Struktureret arbejde med programmer
- Sundhed og bevægelse: Arbejde med hygiejne og sundhed, motorik og bevægelse
- Forældresamarbejde: Forældre som aktører

Rapporten ”Skoleparathed”, Camilla Dyssegård m.fl.⁶, viser dagtilbuds indflydelse på skolestarten i USA. Her fremkommer det, at når dagtilbud og skole samarbejder om læreplaner, så fremmer det elevernes sociale kompetencer. Den tidlige læringsindsats fremmer skoleparathed, og har effekt på sprog, læsning og matematik med strukturerede undervisningsprogrammer i før – børnehaveklasser. Derudover ses der også en effekt hos udsatte børn, og børn med udad reagerende adfærd.

Rapporten viser også, at forskellige indsatser rettet mod skoleparathed har positiv effekt, f.eks. havde tosprogede børn udbytte af strukturerede forløb i tidsbegrænsede perioder, og udsatte børn havde udbytte af tidlig læring i læsning, fonologisk opmærksomhed, sprog, matematisk mv.

Reviewet ”Fremtidens daginstitutioner”⁷ viser, at dagtilbud har effekt på sprog, socio-emotionel læring, matematik osv., når følgende bliver opfyldt:

- ”Kvalitetskriterier” i forbindelse med normeringer, fysiske forhold, som opdeling af rum i mindre sektioner og små børnegrupper med bare én voksen, pædagogers uddannelse, forældresamarbejde, ledelse, og pædagog/barn interaktion, sproglige dialoger, barn/barn interaktion
- At der benyttes varierede metoder, som ”early literacy”, science, matematik mv
- Når fx socialt udsatte børn oplever en temabaseret legeorienteret praksis (som matematik i skobutik)

OECD anbefaler:

- At der skal være veluddannet personale i daginstitutionerne, fordi det er afgørende for kvaliteten
- At der skal afsættes flere økonomiske ressourcer til førskoleområdet – også i Danmark
- At der skal sættes på at fremme kreativitet og åbenhed fremfor træning i faglige emner, test- og benchmarking⁸

⁵ Virkningsfulde tiltag i dagtilbud, Dansk Clearinghouse for KL, et review af reviews, 2013

⁶ ”Skoleparathed”, systematisk forskningskortlægning, Dyssegård m.fl., Dansk Clearinghouse, 2014

⁷ ”Fremtidens daginstitutioner”, Review vedr. evidensbaserede didaktiske tiltag, Aarhus universitet, Broström, 2014

⁸ OECD’s rapport: Starting Strong I, 2001.